sate järele, arvates tulud vaid peamõisast, järgmiselt: Sootaga mõisast — 2554,50 rbl., Saduküla mõisast — 4446,39 ja Jaamamõisast — 3788,52 rbl. — Praegusel ajal on Sootaga ja Saduküla mõisa välja renditud: esimene 12 aasta peale 375 000 marga eest aastas, teine 4 aasta peale rendiga 1300 rukkipuuda väärtuses aastas. Nii ühel kui teisel juhul on linnal õigus majapidamist igal ajal kontrollida. — Teisist mõisaist olgu tähendatud Kaagvere, mille endises härrastemajas asub 1921. a. oktoobrikuust peale Tartu rinnalaste- ja emadekodu, mida üleval peab Tartu linnavalitsuse kaudu Töö- ja Hoolekande-ministeerium.

Linna käes rendil olevate riigimõisate suhtes väljakujunenud seisukorra iseloomustamiseks võime tuua Ropka mõisa renditingimused. Tartu linnavalitsus on rentinud mõisa Põllutöö-ministeeriumilt 6 aastaks kuni 30. IV. 1926. a., makstes igal aastal renti maa eest 19 143 kg ja hoonete eest 9 173 kg rukkeid. Tegevuskapital kujuneb linnavalitsuselt tarviduse järele saadavaist eelsummadest. — Rendisummadena on Sootaga ja Saduküla mõisast, alates 1918. a., saadud aasta-aastalt Eesti markades:

Aastal	Sootaga	Saduküla
1918	3 484,50	6 463,98
1919	4 760,00	6 096,70
1920	172 376,24	11 210,00
1921	903 180,00	
1922	724 597,00	
1923	484 224,00	

Ülejäänud 4 mõisa iga-aastasi kasutustulemusi on võimalik näidata alljärgnevas tabelis, alates 1920. a.:

Aastal	Annemõisa	Jaamamõisa	Ropka	Kaagvere
	K a s u +		K a h j u —	
1920	+ 2 541 016,03	+ 1 657 721,39	— 282 206,74	+ 28 074,26
1921	+ 2 484 703,60	+ 371 551,77	+ 265 666,98	+ 105 812,58
1922	+ 1 209 618,40	— 90 080,01	+ 525 622,38	— 212 415,27
1923	+ 1 576 901,00	+ 551 303,66	+ 506 377,86	+ 59 839,26

Mõisast saadav põllutulunduslik tulu kujuneb, nagu harilik, aasta-aastalt üsna kõikuva suurusena; siiski on linn saanud üld-kokkuvõttes neljast mõisast kasu: 1920. a. — 3 944 602 mk., 1921. a. — 3 227 734,93 mk., 1922. a. — 1 432 745,50 mk. ja 1923. a. — 2 694 421,78 mk., s. o. küllalt silmapaistva osa linna tulu-eelarve üldsummast.

Puhaskasu tõus linna ettevõtteist uuemal ajal. Peatükk „tulud linna ettevõtteist" esineb Tartu eelarves alates juba 1898. a. eelarvega ja kordub hiljemini korrapäraselt igal aastal, kuid need tulud, välja arvatud sissetulekud linna hobuseist ja rendisummad kuulutustulpadest (1904. a.), mis iseenesest tähtsusetud summad, pole linnale tõeliseks tuluks, sest et tuluna saadavad summad on ette nähtud ettevõtete korraldamiseks tehtud laenude °/o°/o-de tasumiseks. Seepärast vastabki käesoleva aastasaja alguse eelarvetes kuni 1907. a. tulude-eelarve peatükile „tulud linna ettevõtteist" suuremalt jaolt sellega ühesuurune, sellest mõnikord isegi suurem peatükk „võlgade tasumine" kulude-eelarves. Nii näiteks saame

Tartu, lk. 477